

NACIONALINĖ
SPORTO
AGENTŪRA

Įkvėpti judėti

Konsultacinis seminaras

„Sportininkų darbo santykių vystymo (-si) raiška“

I seminaras: Sportininkų darbo santykiai: **sutartys ir derybos**

Dr. Vilma Čingienė, Kompetencijų centro vedėja

Kovo mėn. 30 d., Vilnius

Nacionalinė Sporto Agentūra

- Kviečia aptarti svarbius sportininką tausojančios aplinkos klausimus
- Ragina diskutuoti svarbiais darbo santykių tarp sportininko, federacijos ir valstybės klausimais
- Skatina remtis gerąja patirtimi, priimant sprendimus ir diegiant inovacijas

PRISTATYMAS: „Geras valdymas sprendžiant olimpinių sporto šakų sportininkų darbo santykius Europoje: supratimas, vertinimas, tobulėjimas“ (EMPLOYS)

- **2022 m. įgyvendintas Erasmus+ programos projektas** „Geras valdymas sprendžiant olimpinių sporto šakų sportininkų darbo santykius Europoje: supratimas, vertinimas, tobulėjimas“ (EMPLOYS).
- Koordinatorius Kelno universitetas (Vokietija) kartu su 6 Europos universitetais ir dviem Europos organizacijomis – Europos elitinių sportininkų asociacija ir Europos olimpinių žaidynių akademija.
- Tyrimas buvo vykdomas **29 šalyse (27 ES, Norvegija ir Jungtinė Karalystė)** ir apėmė **25 tūkst.** elitinių olimpinių sporto šakų sportininkų, dalyvavusių paskutinėse dvejose olimpinėse žaidynėse (2022 m. žiemos ir 2021 m. vasaros), o taip pat nacionalinių rinktinių narius, kurie dažniausiai neturi darbo sutarties su profesionaliu klubu.
- *Bendradarbiaujant su Sporto valdymo institutu (Institute for Sport Governance, Lenkija) Lietuvos duomenis projektui pateikė Nacionalinės sportininkų asociacijos atsakingi asmenys. Advokatas Audrius Biguzas talkino parengiant atsakymus įvairiais sporto teisiniais aspektais, o Nacionalinės sporto agentūros Kompetencijų centro vadovė dr. Vilma Čingienė buvo nacionalinis koordinatorius.*

Iniciatyvos turinys ir esmė

Darbo
santykiai:
6
dimensijos

Geras
valdymas:
27
principai

Sportininką
tausojanti
aplinka:
Vidinė ir
išorinė

Figure 1: Conceptual Model of the Employment Relations of Athletes in Olympic Sports.

SESO – specific elite sport organizations; PA – public authorities

Darbo santykiai

Darbo teisė ir
socialinė politika

Socialinis
dialogas

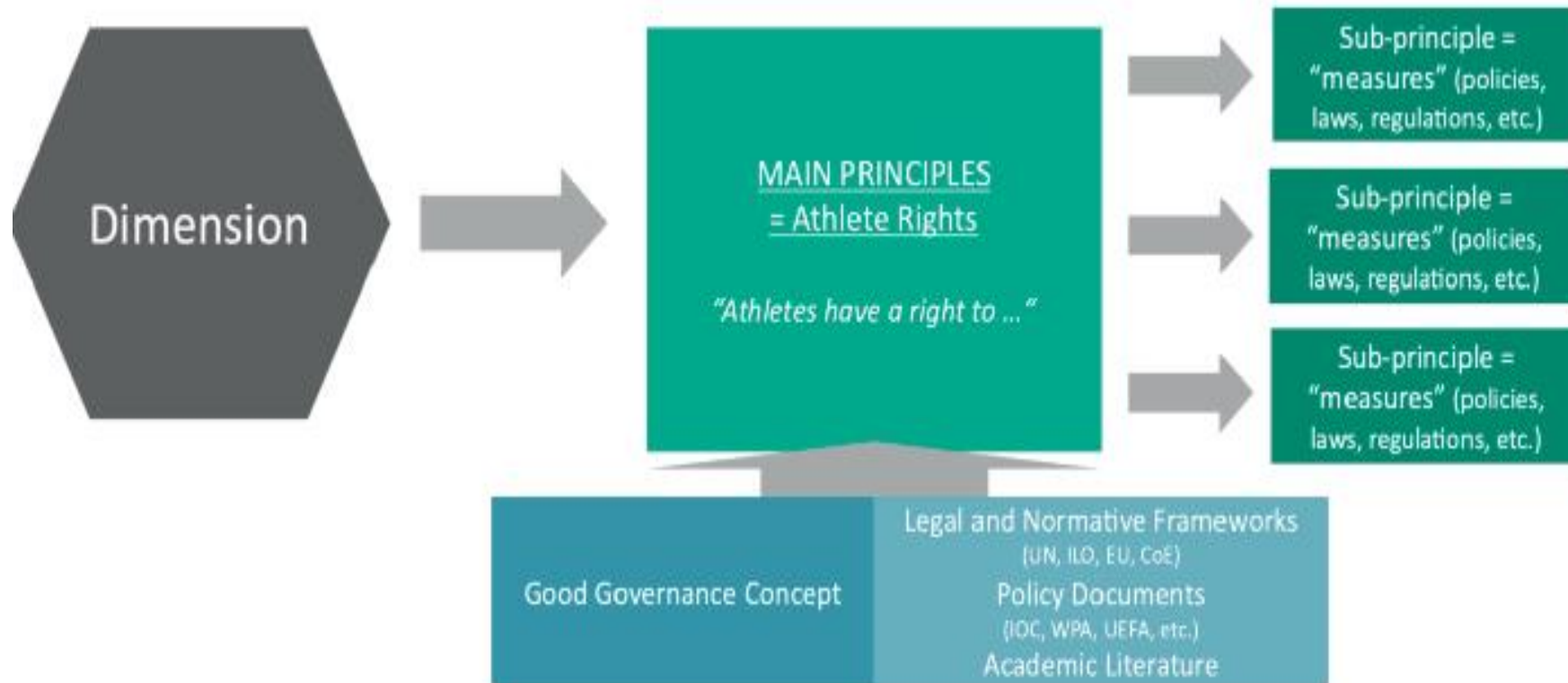

Sportininko
teisės

Gero valdymo principų (GVP) taikymas sportininkų darbo santykių koordinavimui Europoje: metodologinė prieiga

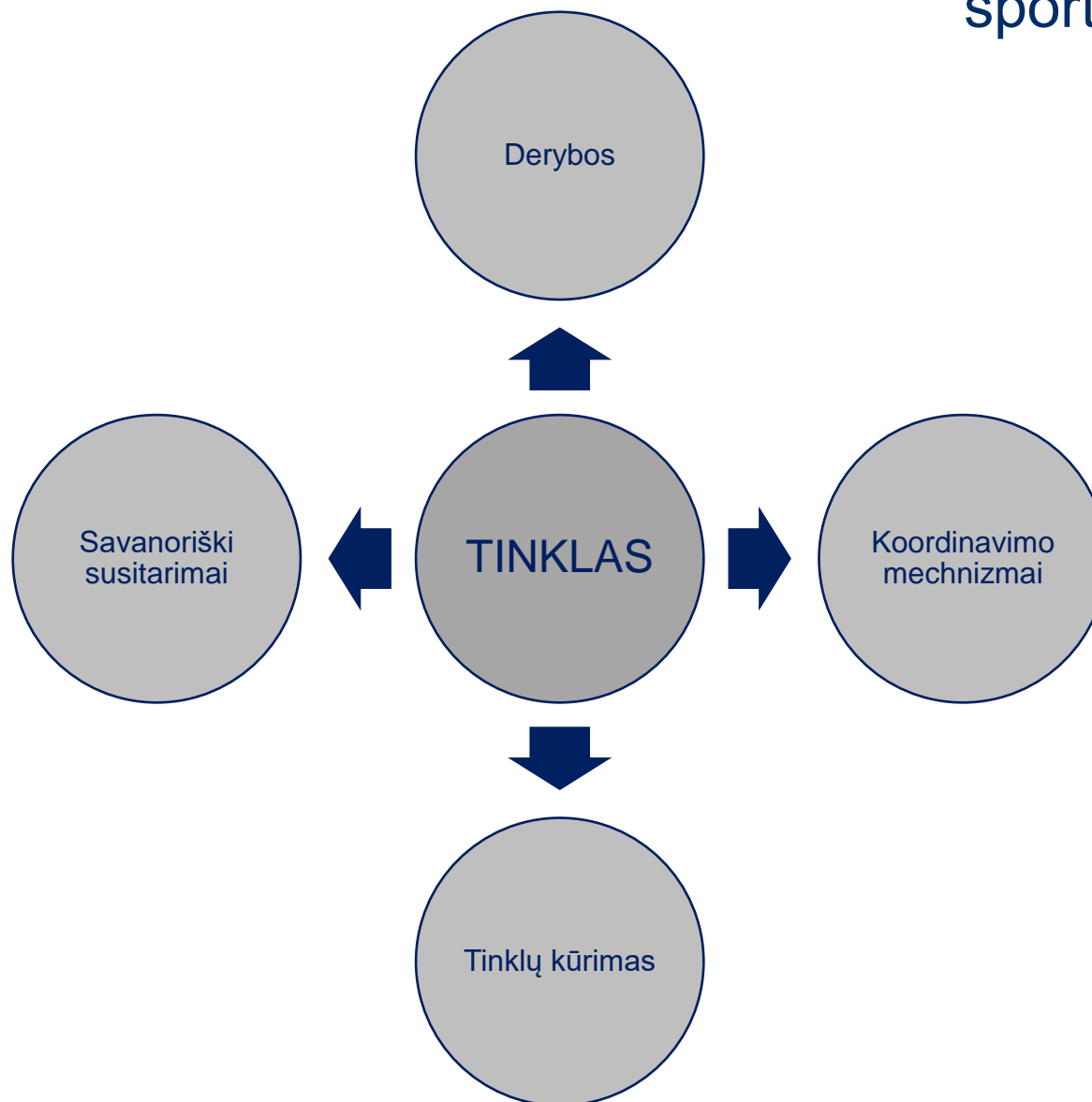
GVP: skaidrumas, demokratija, atskaitomybė, nepriklausomumas ir socialinė atsakomybė.

Figure 3: Methodology for Principles of Good Governance.

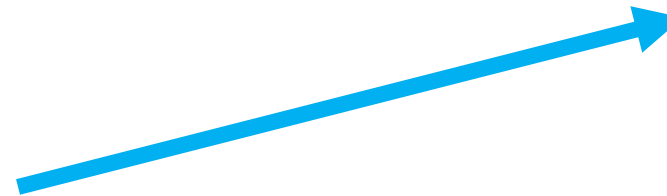
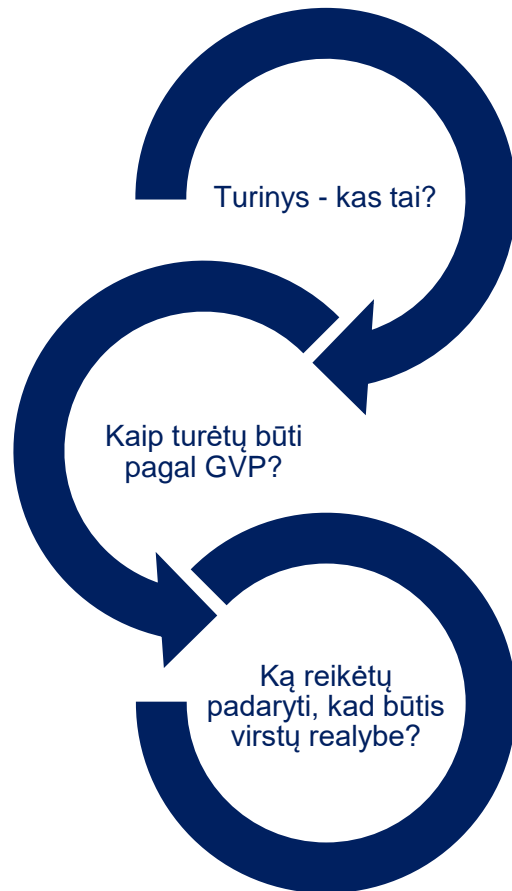
Geras valdymas - norimos subjekto situacijos siekimas, remiantis tam tikrais proceso sėkmę padedančiais užtikrinti principais.

Geras valdymas – **naujas** požiūris
į **santykius** tarp
sporto suinteresuotųjų

Pristatymo logika ir algoritmas

Rekomendacijos
ŽINGSNIAI:
Ką galime ir turime padaryti/išvystyti?

Sportininkų darbo santykiai: **sutartys**

- Tik 13 šalių turi bendrąsias sutartis su NOK (*skirtingi vaidmenys šalyse*)
- 18 šalių NOK siūlo sportininkams tiesioginę finansinę paramą – *nuo piniginių prizų iki mėnesinių pajamų.*
- Daugumoje šalių sportininkai pasirašo sutartis arba paramos sutartis su nacionaline sporto šakos federacija.
- Daugelyje šalių valstybė skiria tam tikrą dėmesį AMS, t.y. suteikia sportininkams finansinių išteklių – daugiausia moka reguliarius mėnesinius atlyginimus (*salary*)
- 17 šalių sportininkai gali būti įdarbinti valstybės tarnautojais – daugiausia ginkluotosiose pajėgose.

Sportininkų darbo santykiai: **sutartys**

- 17 iš 29 šalių sportininkas gali pasirašyti darbo sutartį pagal savo sportinius pasiekimus ir siekdamas sėkmingos karjeros sporte.
- 18 šalių specialios elito sporto organizacijos prisideda prie olimpinių sporto šakų sportininkų darbo santykių formavimo, sudarydamos sutartis su sportininkais ir teikiant jiems finansinę paramą.
- Tokios organizacijos egzistuoja įvairiomis formomis: *privачios organizacijos* Austrijoje, Vokietijoje (abu privatūs fondai) ir Norvegijoje (NOK filialas).
- Šalies ministerijos globojamos visuomeninės organizacijos veikia 12 šalių.
- Prancūzijoje, Portugalijoje ir Ispanijoje specialios elito sporto organizacijos veikia kaip viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės organizacijos.
- Nors dauguma organizacijų siūlo finansinę paramą ar stipendijas sportininkams, kas nesukuria darbo santykių, specifinės elito sporto organizacijos (*viešosios*) Belgijoje, Čekijoje ir Slovakijoje taip pat samdo sportininkus kaip valstybės tarnautojus.

Sportininkų darbo santykiai: **dalyvavimas ir derybos**

- Visų 29 šalių NOK veikia sportininkų komisijos.
- Nacionalinėse sporto šakų federacijose sportininkų komisijos yra mažiau paplitusios (14 šalių).
- Sportininkai įsitraukia į valdžios institucijų sprendimų priėmimo struktūras, darbo grupes arba užima pareigas valdyboje.
- Profesinės sąjungos vaidina tik nedidelį vaidmenį ir nėra reiškinys olimpinėse sporto šakose.
- Profesinės sąjungos, kurios atstovauja specialiai olimpinių sporto šakų sportininkams, veikia tik Prancūzijoje ir Slovėnijoje.
- Norvegijoje, Suomijoje ir Belgijoje olimpinių sporto šakų sportininkai jungiasi į profesines sąjungas, atstovaujančias atitinkamai profesionalių komandinių sporto šakų sportininkams.

Sportininkų darbo santykiai: **dalyvavimas ir derybos**

- Kai kuriose šalyse sportininkai turėtų turėti teisinį darbuotojų statusą ir tam tikrą skaičių žmonių, turinčių tokį statusą, kad galėtų kurti sąjungas.
- Kolektyvinių sutarčių olimpinėse sporto šakose nėra, ypač dėl to, kad sportininkų komisijos paprastai neturi galimybių dalyvauti kolektyvinėse derybose ar socialiniame dialoge su atitinkama sporto organizacija.
- Sportininkų komisijos konceptualiai atlieka konsultacinį vaidmenį organizacijoje.
- Nepriklausomos sportininkų asociacijos (NSA) įkurtos: Kroatijoje, Danijoje, Suomijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Nyderlanduose, Portugalijoje, Slovėnijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Lietuvoje.
- Prancūzijoje ir Slovėnijoje NSA yra įregistruotos kaip profesinės sąjungos.

Gero valdymo principų taikymas sportininkų darbo santykių koordinavimui Europoje:

SUTARTYS

nr.	Principas	Turinys
1	Rašytinė sutartis	Sportininkai turi teisę į rašytinę sutartį.
2	Minimalūs sutarties reikalavimai	Sportininkai turi teisę į rašytinę sutartį, kurioje būtų aiškiai apibrėžtos nacionalinių ir tarptautinių minimalių reikalavimų nuostatos.
3	Teisinio statuso įvertinimas	Sportininkai turi teisę reikalauti, kad jų teisinis statusas būtų įvertintas pagal nacionalinę teisę.
4	Sutarčių tinkamumo kriterijai	Sportininkai turi teisę skelbti bet kokios sutarties ir (arba) narystės nacionalinėse komandose ar personalo sistemose tinkamumo kriterijus.
5	Kolektyvinės derybos dėl tipinių sutarčių	Kai taikoma standartinė sutartis, sportininkai turi teisę kolektyviai derėtis dėl sutarties sąlygų per nepriklausomą procesą ir nepriklausomą atstovavimą.
6	Kolektyvinės sutarties nuostatų įgyvendinimas	Tais atvejais, kai taikomos kolektyvinės sutartys ar socialinio dialogo rezultatai, sportininkai turi teisę visapusiškai juos įtraukti į individualių sutarčių nuostatas.

Gero valdymo principų taikymas sportininkų darbo santykių koordinavimui Europoje:

DALYVAVIMAS IR DERYBOS

nr.	Principas	Turinys
22	Dalyvavimas valdyme	Sportininkai turi teisę dalyvauti savo sporto šakos valdyme.
23	Atstovavimas	Sportininkai turi teisę būti atstovaujami pačių pasirinktų žmonių.
24	Pripažinimas ir efektyvus įsitraukimas	Sportininkai turi teisę būti oficialiai pripažinti pagrindine suinteresuotąja šalimi ir turėti sprendimų priėmimo teisę.
25	Nepriklausoma sąjunga/ asociacijos atstovybė	Sportininkai turi teisę būti atstovaujami savo sąjungos /asociacijos.
26	Nepriklausomų sportininkų organizacijų pripažinimas, socialinis dialogas ir kolektyvinės derybos	Sportininkai turi teisę burtis į nepriklausomas sportininkų organizacijas ir dalyvauti socialiniame dialoge bei kolektyvinėse derybose.
27	Nepriklausomos derybos ir kolektyvinės sutartys	Sportininkai turi teisę derėtis dėl sąlygų, kuriomis jie dalyvauja sporte, ir, jei yra nepriklausomų sportininkų organizacijų, derėtis dėl kolektyvinių sutarčių su atitinkama (-omis) suinteresuota (-omis) šalimi (-s).

Rekomendacijos suinteresuotųjų grupėms

1. **Valdžios institucijoms**
2. Nacionaliniams OK
3. **Sporto šakos federacijai**
4. Kitoms valdžios institucijoms (KAM ir pan.)
5. Aukšto meistriškumo sporto organizacijoms
6. **Nepriklausomoms sportininkų asociacijoms**
7. Europos Komisijai
8. Tarptautiniam olimpiniam komitetui
9. Tarptautinei sporto šakos federacijai

Rekomendacijos dėl **sutarčių**

Valdžios institucijoms

- sudaryti **privalomas** rašytines sutartis visiems elitiniams sportininkams.
- vengti teisės aktuose kodifikuoti konkrečią sportininkų sutarčių kategoriją, kuri neleidžia sportininkus pripažinti darbuotojais.
- priimti teisės aktus, pagal kuriuos privaloma skelbti sutarčių ir elitinio sporto/karjeros paramos programų **tinkamumo** kriterijus.
- kartu su elitinio sporto sistemos dalyviais sukurti nepriklausomus mechanizmus, teikiančius sportininkams **teisines konsultacijas** sutarčių klausimais.
- remti elitinio sporto sistemos dalyvius, kuriant procedūras dėl savarankiškų derybų ir standartinių sutarčių su sportininkus atstovaujančiomis organizacijomis.

Nepriklausomoms sportininkų asociacijoms

- didinti savo veiklos **pajėgumus** derybų dėl sutarties ir teisinių konsultacijų sportininkams srityse.
- kartu su atitinkamais elitinio sporto sistemos dalyviais **derėtis** dėl visų standartinių sutarčių su sportininkais savarankiškai ir kolektyviai.

Rekomendacijos dėl **sutarčių**

Sporto šakos federacijai

- sudaryti **rašytines** sutartis dėl santykių su sportininkais, neatsižvelgiant į sutarties kategoriją pagal nacionalinę teisę.
- įdarbinti sportininkus, kai jie atstovauja nacionalinei komandai tarptautinėse sporto varžybose.
- kartu su kitais elitinio sporto sistemos dalyviais **sukurti** nepriklausomus mechanizmus, teikiančius sportininkams teisinės konsultacijas sutarčių klausimais.
- paskelbti **tinkamumo** sutarčių su sportininkais kriterijus.
- viešai **skelbti** sportininkų standartines sutartis.
- **derėtis** dėl visų standartinių sutarčių su sportininkais savarankiškai ir kolektyviai.

Rekomendacijos dėl **dalyvavimo ir derybų**

Valdžios institucijoms

- priimti konkrečius teisės aktus dėl sportininkų atstovavimo sporto valdymo institucijose.
- stiprinti **socialinį dialogą ir kolektyvines derybas**, siekiant skatinti demokratinį valdymą nacionalinėje elito sporto sistemoje.
- kurti **forumus** daugiašalio socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų klausimu dėl olimpinio sporto vystymo nacionaliniu lygiu kartu su elitinio sporto sistemos dalyviais ir nepriklausomomis sportininkų organizacijomis.
- tarpininkauti daugiašalėse socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų procesuose.
- leisti elitiniams sportininkams be darbuotojo statuso burtis į profesines sąjungas ir į jas stoti.
- oficialiai **pripažinti ir remti** nepriklausomas sportininkų organizacijas nacionaliniu lygiu kaip sportininkams atstovaujančią organizaciją per:
  - konkrečius teisės aktus;
  - susitarimo memorandumų pasirašymą;
  - finansavimo suteikimą.

Nepriklausomoms sportininkų asociacijoms

- padidinti savo veiklos **pajėgumus** ir narių skaičių.
- kartu su elitinio sporto sistemos dalyviais ir nacionalinėmis vyriausybėmis sukurti nacionalinio lygmens daugiašalio socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų dėl olimpinių sporto šakų **forumus**.
- plėsti **dialogą** su sporto valdymo institucijomis ir sportininkų komisijomis ir skatinti bendradarbiavimą.
- skatinti **dialogą** tarp esamų nepriklausomų sportininkų organizacijų ir remti jų steigimąsi šalyse.

Rekomendacijos dėl **dalyvavimo ir derybų**

Sporto šakos federacijai

- bendradarbiaudami su sportininkais, priimti konkrečias nuostatas įstatuose dėl sportininkų **atstovavimo** vidaus valdymo organuose, atsižvelgdami į įvairius sportininkų atstovavimo būdus, įskaitant aiškiai apibrėžtas sprendimų priėmimo kompetencijas ir sportininkų atstovų rinkimų/skyrimo procesus, :
  - nustatyti, kad visi sportininkų komisijų nariai būtų renkami bendraamžių;
  - nustatyti objektyvius kriterijus bet kokiam (ex-officio) sportininkų komisijos narių skyrimui.
- stiprinti sportininkų komisijų sprendimų priėmimo **kompetencijas**.
- sumažinti **interesų konfliktus** sportininkų komisijose.
- suteikti sportininkų atstovams **balsavimo teisę** aukščiausiu sprendimų priėmimo lygmeniu (*pvz., stebėtojų taryboje*).
- vesti kolektyvines ir nepriklausomas **derybas** su sportininkais ir jų atstovais visais sportininkų darbo santykių klausimais.
- susitarimo memorandumu ir (arba) bendradarbiavimo susitarimais oficialiai **pripažinti ir remti** nepriklausomas sportininkų organizacijas nacionaliniu lygiu kaip sportininkus atstovaujančią organizaciją.
- plėsti **dialogą ir bendradarbiauti** su nepriklausomomis sportininkų organizacijomis.
- kartu su elitinio sporto sistemos dalyviais, nacionalinėmis vyriausybėmis ir nepriklausomomis sportininkų organizacijomis sukurti nacionalinio lygmens daugiašalio socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų dėl olimpinių sporto šakų **forumus**.

Žingsniai: ką galime ir turime padaryti/išvystyti?

NACIONALINĒ
SPORTA
AGENTŪRA

—
|kvēpti judēti

